

Dosarul nr. 2ra-59/20

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – A. Cucerescu
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – M. Anton, I. Țurcan, V. Cotorobai

DECIZIE

11 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan
Victor Burduh
Nicolae Craiu
Maria Ghervas

juducând recursul declarat de către Victor Baltag, reprezentat de către avocatul Valentina Hriplivaia,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Mariana Popa și Anatolie Popa împotriva lui Victor Baltag cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 13 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de către Victor Baltag, reprezentat de avocatul Valentina Hriplivaia, s-a admis apelul declarat de către Mariana Popa și Anatolie Popa, reprezentați de avocatul Victor Panțîru, s-a casat hotărârea din 19 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru în parte și s-a emis o nouă hotărâre,

constată:

La 20 mai 2017 Mariana Popa și Anatolie Popa s-au adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Victor Baltag, prin care au solicitat încasarea sumei de 102 788 lei cu titlu de prejudiciu material, cât și compensarea prejudiciului moral a câte 200 000 lei, cauzat prin infracțiune și încasarea sumei de 6 476,55 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

În motivarea acțiunii înaintate reclamanții au indicat că la 18 septembrie 2011, aproximativ la ora 14:30 pârâtul, conducând automobilul de model „Ford Mondeo” cu numărul de înmatriculare XXXXX, în mun. Chișinău pe str. Albișoara din direcția str. M. Viteazul spre str. A. Pușkin, în apropierea intersecției cu bd. Renașterii, cu viteza de circa 95 km/oră, a tamponat biciclistul XXXXX fiul minor al reclamanților, care în urma impactului a decedat pe loc.

Prin sentința din 16 aprilie 2015 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, menținută prin decizia din 6 iulie 2015 a Curții de Apel Chișinău, Baltag Victor a

fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip deschis și cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani.

De asemenea, reclamanții au specificat că pârâtul nu și-a recunoscut vinovăția sau cel puțin nu a cerut iertare pentru cele întâmplate, fapt ce i-au determinat să se adreseze în instanța de judecată întru restabilirea drepturilor încălcate și recuperarea prejudiciului material și moral.

Prin hotărârea din 19 martie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Mariana Popa și Anatolie Popa. S-a încasat de la Victor Baltag în beneficiul Marianei Popa și lui Anatolie Popa câte 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest pretențiile s-au respins. (f. d. 79, 85-88, vol. I).

Fiind investită cu judecarea acțiunii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii și a reținut că reclamanții nu au prezentat nici o probă confirmativă care ar atesta prejudiciul material solicitat pentru funeraliile fiului XXXXX. Totodată, prima instanță a concluzionat despre necesitatea admiterii parțiale a pretenției cu privire la încasarea prejudiciului moral și a dispus încasarea de la Victor Baltag în beneficiul lui Anatolie Popa și Mariana Popa a sumei de 100 000 lei pentru fiecare cu titlu de prejudiciu moral, care constituie o sumă echitabilă, în așa fel încât să asigure o compensare suficientă a acestora. Referitor la suma solicitată de reclamanți în mărime de 6 475,55 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate pe parcursul examinării cauzei penale, prima instanță a stabilit că suma în cauză a fost una convențională, stabilită cu reclamanții, însă care de fapt nu a fost achitată de către reclamanți avocatului.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond Mariana Popa, Anatolie Popa, reprezentați de avocatul Victor Panțîru și Victor Baltag, reprezentat de avocatul Valentina Hriplivaia au depus cereri de apel.

Prin decizia din 18 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile declarate de către Mariana Popa, Anatolie Popa, reprezentați de avocatul Victor Panțîru, Victor Baltag, reprezentat de avocatul Valentina Hriplivaia și s-a menținut hotărârea din 19 martie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru. (f. d. 138, 139-144, vol. I)

Asupra deciziei instanței de apel Mariana Popa, Anatolie Popa, reprezentați de avocatul Victor Panțîru și Victor Baltag, reprezentat de avocatul Valentina Hriplivaia, au depus recurs.

Prin decizia din 19 decembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție s-au admis recursurile declarate de către Mariana Popa, Anatolie Popa, reprezentați de avocatul Victor Panțîru și Victor Baltag, reprezentat de avocatul Valentina Hriplivaia, s-a casat decizia din 18 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Mariana Popa și Anatolie Popa împotriva lui Victor Baltag cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată. (f. d. 195-200, vol. I)

Prin decizia din 13 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de către Victor Baltag. S-a admis apelul declarat de către Mariana Popa și Anatolie Popa. S-a casat hotărârea din 19 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea respingerii pretențiilor de încasare a prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată și în această parte s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care s-a admis pretenția Mariane Popa și a lui Anatolie Popa privind repararea prejudiciului material cauzat urmare a comiterii infracțiunii și parțial cerința înaintată de Mariana Popa privind compensarea cheltuielilor de judecată pentru acordarea asistenței juridice. S-a încasat de la Victor Baltag în beneficiul lui Anatolie Popa și Mariane Popa prejudiciul material cauzat urmare a comiterii infracțiunii în sumă de 102 788 lei. S-a încasat de la Victor Baltag în beneficiul Mariane Popa cheltuielile pentru acordarea asistenței juridice în mărime de 2000 lei. S-a încasat de la Victor Baltag în beneficiul statului, sub formă de taxă de stat, de la plata cărora au fost scutiți Mariana Popa și Anatolie Popa prin lege, în sumă de 3 183,64 lei pentru depunerea cererii de chemare în judecată și suma de 2 387,73 lei pentru depunerea cererii de apel. (f. d. 228, 229-233, vol. I)

Pentru a ajunge la această concluzie instanța de apel a reținut că funeraliile, procedura și obiceiurile naționale legate de funerarii sunt fapte unanim cunoscute, cum și faptul că aceste obiceiuri impun și implică anumite cheltuieli. Respectiv nu poate fi pus la îndoială poziția prezentată de partea reclamantă, privind existența cheltuielilor pentru funeralii, procedura și obiceiurile conexe acestora, fiind descrise ce cheltuieli și pentru care obiceiuri și proceduri funeralii le-au suportat.

Instanța de apel, ajungând la concluzia că este întemeiată cerința reclamantilor cu privire la încasarea prejudiciului material, a dispus încasarea cheltuielilor de judecată în bugetul de stat, ori reclamantii sunt scutiți de la plată. Totodată a ajuns la concluzia că este necesar de încasat în parte și cheltuielile pentru acordarea asistenței juridice, care au fost necesare, reale și rezonabile.

Împotriva deciziei instanței de apel, la data de 7 octombrie 2019, prin intermediul oficiului poștal, a depus recurs Victor Baltag, reprezentat de avocatul Valentina Hriplivaia, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri privind micșorarea sumei prejudiciului moral și respingerii pretenției cu privire la încasarea prejudiciului material. (f. d. 239-244)

În motivarea recursului a indicat că decizia instanței de apel, cât și hotărârea instanței de fond sunt neîntemeiate și ilegale, emise cu aplicarea eronată a normelor de drept material, fără a fi constatate și elucidate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, fiind în contradicție cu materialele cauzei.

Consideră că instanța de apel a soluționat cauza numai în baza afirmațiilor reclamantilor în lipsa probelor pertinente. Reclamantii nu au demonstrat temeiurile de fapt și de drept al pretențiilor înaintate neanexând înscrisuri probatoare care să reflecte existența prejudiciului material.

Cu referire la pretenția de încasare a prejudiciului moral a câte 100 000 lei pentru fiecare reclamant, a relatat că legiuitorul a acordat prerogative instanței de judecată de a aprecia și determina quantumul prejudiciului moral ce urmează a fi

încasat cu scopul ca evaluarea să nu fie una subiectivă, pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temeii.

Totodată, a indicat că nici în cadrul urmăririi penale, nici în instanța de judecată la examinarea cauzei penale, reclamanții nu au înaintat acțiune civilă.

La 30 octombrie 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs intimaților Mariana Popa și Anatolie Popa, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia. (f. d. 2, vol. II)

Mariana Popa și Anatolie Popa, reprezentați de avocatul Victor Panțîru, la 20 noiembrie 2019 au depus referință asupra cererii de recurs înaintată de către Victor Baltag, prin care au solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil, ori acesta este lipsit de orice temei legal și este pur declarativ. (f. d. 15-16, vol. II)

În conformitate cu articolul 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 13 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. De asemenea, aceasta este depusă de către Victor Baltag, reprezentat de avocatul Valentina Hriplivaia, care este îndreptățit să o conteste, nefiind depusă repetat.

În conformitate cu articolul 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul respectiv este de decădere și nu poate fi restabilit.

Prin scrisoarea din 08 august 2019, Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 13 iunie 2019 (f. d. 234, vol. I), însă date despre recepționarea deciziei contestate nu sunt la materialele cauzei. Totodată, este de menționat că decizia instanței de apel a fost publicată pe portalul instanțelor naționale de judecată la 08 august 2019.

Drept consecință, instanța de recurs consideră că cererea dedusă judecății a fost declarată în termenul prevăzut de lege.

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept de ordine publică specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, Victor Baltag nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

În aceeași ordine de idei, completul de filtru a verificat esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurente referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2) și (4) din Codul de procedură civilă.

Pe baza celor analizate, prin încheierea din 05 februarie 2020 a Curții Supreme de Justiție, cererea menționată mai sus s-a considerat admisibilă pentru examinarea în fond.

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurenta și intimații au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, Pönkävs Estonia, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, parag. 26 – 27).

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecății, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Victor Baltag, reprezentat de avocatul Valentina Hriplivaia și va modifica decizia instanței de apel în sensul micșorării cuantumului prejudiciului material încasat, în rest va menține decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea instanței de fond.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

În conformitate cu articolul 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

Articolul 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă prevede că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Pentru început, instanța de recurs recapitulează esența litigiului. Astfel, la caz se constată că Baltag Victor, la data de 18 septembrie 2011, aproximativ orele 14:30, deplasându-se la volanul automobilului de model „Ford Mondeo” cu n/î XXXXX,

în str. Albișoara, mun. Chișinău, din direcția str. M. Viteazul spre str. A. Pușkin, în apropierea intersecției cu bd. Renașterii, a condus automobilul cu viteză de 95 km/h, a tamponat biciclistul minor XXXXX, care traversa str. Albișoara.

În rezultatul accidentului rutier, biciclistului XXXXX, anul nașterii XXXXX, conform raportului de expertiză medico-legală nr. 108/1721 din 09 noiembrie 2011, i-au fost cauzate leziuni corporale, calificate ca vătămări corporale grave, care au dus la decesul ultimului.

Prin sentința din 16 aprilie 2015 a Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău, Baltag Victor a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, stabilindu-i pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloacele de transport pe un termen de 4 ani.

Prin decizia din 06 iulie 2015 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău au fost respinse ca nefondate apelurile avocaților Vitalie Țaulean și Constantin Vornicescu declarate în numele inculpatului Victor Baltag, cu menținerea sentinței.

Instanța de recurs observă că părinții minorului defunct, Mariana Popa și Anatolie Popa în cadrul procesului penal nu au formulat pretenții materiale față de inculpat. Aceste pretenții au fost formulate în procedura civilă. Astfel, la 20 mai 2017, Mariana Popa și Anatolie Popa au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Victor Baltag cu privire la repararea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de asistență juridică. Pretențiile materiale ale Mariane Popa și Anatolie Popa constau din cheltuielile suportate pentru înmormântarea fiului. În acest sens reclamantii au întocmit o listă, care include servicii funerare, masa de pomenire pentru 200 persoane la restaurantul „Planeta”, transportul, obiecte cu titlu de pomană.

Recurentul a pretins că Mariana Popa și Anatolie Popa nu au demonstrat temeiurile de fapt și de drept al pretențiilor înaintate, neanexând înscrisuri probatoare care să reflecte existența prejudiciului material. Cu referire la pretenția de încasare a prejudiciului moral câte 100 000 lei pentru fiecare reclamant, recurentul a menționat că legiuitorul a acordat prerogative instanței de judecată de a aprecia și determina cuantumul prejudiciului moral ce urmează a fi încasat, cu scopul ca evaluarea să nu fie una subiectivă, pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei, pledând pentru micșorarea acestuia.

Colegiul lărgit amintește că instanța de fond a concluzionat despre necesitatea admiterii parțiale a pretenției cu privire la încasarea prejudiciului moral și a dispus încasarea de la Victor Baltag în beneficiul lui Anatolie Popa și Mariane Popa a sumei de câte 100 000 lei pentru fiecare cu titlu de prejudiciu moral. În rest, pretenția cu privire la prejudiciul material în mărime de 102 788 lei a fost respinsă, de vreme ce acesta nu a fost justificat. Referitor la suma solicitată de reclamantii în mărime de 6 475,55 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate pe parcursul examinării cauzei penale, instanța de fond a stabilit că suma în cauză a fost una convențională, stabilită cu reclamantii, însă care de fapt nu a fost achitată de către reclamantii avocatului.

Față de încasarea prejudiciului material, instanța de apel a considerat că funeraliile, procedura și obiceiurile naționale legate de funerarii sunt fapte unanim cunoscute, cum și faptul că aceste obiceiuri impun și implică anumite cheltuieli. Respectiv nu poate fi pus la îndoială poziția prezentată de partea reclamantă privind existența cheltuielilor pentru funeralii, procedura și obiceiurile conexe acestora, fiind descrise ce cheltuieli și pentru care obiceiuri și proceduri funeralii au suportat, dispunând admiterea pretenției cu privire la încasarea prejudiciului material în mărime de 102 788 lei.

Cererea de recurs se referă la micșorarea cuantumului prejudiciului moral și la respingerea pretențiilor materiale prin faptul că nu a fost probat cuantumul prejudiciului material, potrivit argumentelor invocate de recurent. Problema supusă controlului judecătoresc constă în verificarea corectitudinii modului de aplicare a art. 130 din Codul de procedură civilă de către instanțele de judecată, precum și îndeplinirea de către intimați a sarcinii probei cheltuielilor de înmormântare, dacă au fost suportate efectiv, sarcina ce i-a revenit prin prisma art. 1419 alin. (4) Cod Civil și art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Totodată, instanța de recurs este chemată să ofere, pe calea interpretării art. 1423 din Codul civil, un răspuns la întrebarea dacă prima instanță și instanța de apel, la stabilirea prejudiciului moral în mărime de câte 100 000 lei pentru fiecare reclamant, a ținut cont de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. În definitiv, instanța de recurs va trebui să se asigure că în cazul de față instanțele de judecată au îndeplinit condiția unei examinări efective și au dat un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului (a se vedea, în contrast, *Lebedinschi vs Moldova*, 16 iunie 2015, parag. 31, 35 – 36; *Nichifor vs Moldova*, 20 septembrie 2016, parag. 29 – 31).

Conform art. 1398 alin. (1) din Codul civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

În conformitate cu art. 23 alin. (2) din Codul de procedură penală, victima unei fapte care constituie componentă de infracțiune este în drept să ceară, în condițiile prezentului cod, pornirea unei cauze penale, să participe la procesul penal în calitate de parte vătămată și să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice și materiale.

Art. 1419 alin. (4) din Codul civil indică că persoanele obligate să repare prejudiciul cauzat prin deces vor fi ținute să compenseze și cheltuielile de înmormântare necesare, ținând cont de statutul social al defunctului și de obiceiurile locale, persoanei care le-a suportat.

În interpretarea corectă a normei sus enunțate, se reține că persoana care a suportat efectiv cheltuielile de înmormântare necesare are dreptul la repararea lor de la persoana responsabilă.

Potrivit art. 1422 alin. (1) și (2) din Codul civil în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de

legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Mărimea compensației pentru prejudiciul moral se stabilește în condițiile art. 1423 din textul de lege pre-citat. În acest sens, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Potrivit art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Conform art. 119 alin. (1) Cod de procedură civilă, probele se adună și se prezintă de către părți și de alți participanți la proces.

În conformitate cu art. 130 alin. (3) și (4) din Codul de procedură civilă, fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Recurentul a invocat în cererea de recurs că decizia instanței de apel cu privire la admiterea pretențiilor privind încasarea prejudiciului material în lipsa dovezii că aceste cheltuieli au fost suportate efectiv de către intimăți este ilegală, totodată a pledat în privința micșorării cuantumului prejudiciului moral, indicând că acesta urmează a fi încasat cu scopul ca evaluarea să nu fie una subiectivă, pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei.

Instanța de recurs observă că instanța de apel a admis încasarea prejudiciului material în mărime de 102 788 lei în lipsa cărorva probe admisibile, pertinente și concludente.

Colegiul lărgit va examina separat argumentele recurentului referitoare la fiecare dintre grupurile de pretenții de mai sus.

În primul caz, instanța de recurs învederează că esența răspunderii civile delictuale constă în existența unui prejudiciu, cauzat prin încălcarea drepturilor subiective sau a unor interese legitime ale unei persoane. Prejudiciul este nu numai condiția răspunderii reparatorii, ci și măsura ei, în sensul că ea se angajează doar în limita prejudiciului injust cauzat. În acord cu art. 14 alin. (2) din Codul civil, se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat).

La caz, este necesar de reiterat prevederile art. 1419 alin. (4) din Codul civil, potrivit căruia persoanele obligate să repare prejudiciul cauzat prin deces vor fi ținute să compenseze și cheltuielile de înmormântare necesare, ținând cont de statutul social al defunctului și de obiceiurile locale, persoanei care le-a suportat.

Persoana care a suportat efectiv cheltuielile de înmormântare necesare are dreptul la reparația lor de la persoana responsabilă, dacă aceste cheltuieli nu au fost acoperite prin sumele primite pe calea asigurărilor sociale de stat, sau pe alte căi legale.

Astfel, pentru a putea fi reparat prejudiciul cauzat victimei, acesta trebuie să îndeplinească următoarele cerințe: să fie realmente angajat de ea (cert), să nu fi fost reparat încă și să fie personal. Sarcina probațiunii întinderii lui revine intimaților Mariana Popa și Anatolie Popa în acord cu art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Pornind de la reperatele legale pre-citate, Colegiul lărgit notează că intimații Mariana Popa și Anatolie Popa, solicitând repararea prejudiciului material în sumă de 102 788 de lei, care constituie cheltuielile pentru organizarea funeraliilor, au prezentat o listă, ce conține prețul unor bunuri și servicii, care a fost întocmită de către reprezentantul acestora, dar lipsită de orice confirmare prin documente, care ar atesta suportarea efectivă a cheltuielilor solicitate (f. d. 27-28, vol. I).

Așadar, opinia instanței de apel se concentrează pe faptul că o simplă listă cu descifrarea cheltuielilor de înmormântare este o dovadă suficientă a plăților enumerate supra.

De fapt, înscrisul cu enumerarea prețului unor bunuri și servicii nu dovedește faptul că acestea au fost efectuate, iar intimații Mariana Popa și Anatolie Popa nu au furnizat vreun raționament convingător că anume ei au suportat aceste cheltuieli.

Însă, instanța de recurs admite că pentru înmormântarea minorului XXXXX s-au suportat cheltuieli.

Pe această cale, instanța de recurs opinează că soluția instanței de apel în privința admiterii integrale a pretenției privind pretinsul prejudiciu material în mărime de 102 788 de lei, este arbitrară, care nu se încadrează în limitele art. 130 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Se va admite că Mariana Popa și Anatolie Popa au suportate careva cheltuieli. Instanța de recurs consideră că urmează a fi compensate cheltuielile necesare, care au o prioritate pentru înmormântarea defunctului, și anume, pentru procurarea sicriului, crucii, costumului, pantofilor, cămașei ce constituie în total suma de 6350 lei.

Totodată, recurentul în cadrul tuturor instanțelor a accentuat, că incidentul din 18 septembrie 2011, a avut loc în privința unui participant al turneului de ciclism „VeloHora 2011”, organizat de către Primăria mun. Chișinău și că toate cheltuielile de înmormântare și le-a asumat Primăria.

Prin urmare, Colegiul lărgit observă că materialele cauzei nu arată niciun indiciu că reclamanților le-a fost îngrădită calea să livreze dovezi în acord cu art. 118 din Codul de procedură civilă pentru a demonstra întinderea prejudiciului.

Cu referire la pretențiile privind repararea prejudiciului moral, instanța de recurs învederează că ambele hotărâri judecătorești au fost bazate pe aceleași fapte și au fost guvernate de art. 1422 și 1423 din Codul civil. Caracterul excesiv al prejudiciului moral a fost contestat de recurentul Baltag Victor, considerând că suma de 100 000 lei pentru fiecare reclamant este excesiv de mare și urmează a fi micșorat.

Colegiul lărgit învederează că problema stabilirii despăgubirilor morale nu trebuie privită ca o cuantificare economică a unor drepturi și valori nepatrimoniale (cum ar fi demnitatea, onoarea, ori suferința psihică încercată de cel ce le pretinde), ci ca o evaluare complexă a aspectelor în care vătămările produse se exteriorizează, supusă puterii de apreciere a instanțelor de judecată. Deși stabilirea quantumului sumelor echivalente unui prejudiciu nepatrimonial include o doză de aproximare, instanța trebuie să aibă în vedere o serie de criterii stabilite orientativ de legislator în art. 1423 din Codul civil, cum ar fi: caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Totodată, în opinia Colegiul lărgit, suma de bani acordată cu titlu de daune morale nu trebuie să devină o sursă de îmbogățire pentru victimă, însă nici nu poate avea un caracter pur simbolic, ci trebuie să reprezinte atât cât este necesar pentru a-i ușura ori compensa, în măsura posibilă, suferințele pe care le-a îndurat sau eventual mai trebuie să le îndure.

Făcând o evaluare în mod echitabil a acestor factori, instanța de recurs consideră că dauna morală în mărime de 100 000 lei pentru fiecare intimat, determinată de către instanța de fond și menținută de instanța de apel, păstrează un raport rezonabil de proporționalitate cu prejudiciul moral suferit.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de fond temeinic și legal a respins cerința cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată pe marginea examinării cauzei penale, deoarece intimații-reclamanți nu au probat că aceste cheltuieli au fost achitate, respectiv nu se atestă că cheltuielile de asistență juridică sunt reale și rezonabile. Or, în conformitate cu art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Referitor la repartizarea cheltuielilor de judecată după schimbarea soluției date de instanța de apel, Colegiul lărgit reține că recurentul nu a solicitat expres compensarea cheltuielilor judiciare suportate la examinarea cauzei în ordine de apel și de recurs. Astfel, aceasta nu a îndeplinit cerința de a avansa o cerere de obligare a părții care a pierdut procesul să plătească cheltuielile judiciare impusă de art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Victor Baltag, reprezentat de către avocatul Valentina Hriplivaia, de a modifica decizia instanței de apel în sensul micșorării cuantumului prejudiciului material încasat, în rest va menține decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Victor Baltag, reprezentat de către avocatul Valentina Hriplivaia.

Se modifică decizia din 13 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Mariana Popa și Anatolie Popa împotriva lui Victor Baltag cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune și compensarea cheltuielilor de judecată, prin micșorarea cuantumului prejudiciului material încasat de la Victor Baltag în beneficiul Mariane Popa și lui Anatolie Popa de la suma de 102 788 lei (una sută două mii șapte sute optzeci și opt lei) la suma de 6350 lei (șase mii trei sute cincizeci lei).

În rest, se menține decizia din 13 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 19 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Nina Vascan

Victor Burduh

Nicolae Craiu

Maria Ghervas